

zaaknummer 2012-T883

7 juni

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mevrouw mr. N.D. Geraads, advocaat te Eindhoven,

tegen:

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 1,

en

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 2,

en

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 3,

en

(*wijlen*) **[naam]**,
geboren op [datum] en overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde 4,

tijdens hun leven zijn aangeklaagden 1 t/m 4 lid van de Broedercongregatie OLV van Zeven Smarten.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 3 december 2012. Op 25 januari 2013 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. J.L.R. Kenens namens broeder Amatus (M.H.L. Meurders), overste van de Broedercongregatie OLV van Zeven Smarten.

Op 26 maart 2013 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen met zijn begeleider [naam]. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mevrouw mr. N.D. Geraads.

Namens de Broedercongregatie is verschenen broeder [naam]. Hij werd bijgestaan door mr. J.L.R. Kenens.

Op 2 april 2013 is bij de griffie een schriftelijke reactie binnengekomen van mevrouw mr. Geraads op de door mr. Kenens tijdens de zitting van de Klachtencommissie overgelegde pleitnota. Bij deze schriftelijke reactie is een formulier "Toestemming gebruik melding als steunbewijs" met zaaknummer 2011-T581 gevoegd.

Voorts is op 25 april 2013 bij de griffie nadere informatie binnengekomen van mr. Kenens over de aangeklaagden 1 t/m 4.

2. De klacht

2.1. In zijn klaagschrift stelt klager dat het misbruik zou hebben plaatsgevonden gedurende zijn verblijf in [instelling] in de periode van ongeveer 1949 t/m 1954.

Tijdens de zitting heeft de juridisch adviseur gewezen op de leerlingenkaart van klager waaruit blijkt dat klager in de periode van 18 mei 1951 tot 6 mei 1954 geplaatst is geweest in [instelling].

Aangeklaagde 1

Aangeklaagde 1 was hoofd van de linnenkamer. Klager werd verzocht hem te assisteren bij het uitdelen van het linnengoed en beddengoed. 's Avonds moest klager bij hem komen. Aangeklaagde 1 had een eigen kamertje op de slaapzaal, naast de wasgelegenheid. Op deze momenten op de avond, als de andere kinderen sliepen, werd aangeklaagde 1 handtastelijk. Hij streelde over de benen van klager over de pyjama. Vervolgens werd de pyjama uitgedaan. Aangeklaagde 1 wilde de billen van klager zien en streelde over de billen. Klager weet nog dat enkele weken later hetzelfde gebeurde. Het seksueel misbruik ging toen verder. Klager moest de penis van aangeklaagde 1 vasthouden. Klager moest zijn broek uitdoen. Aangeklaagde 1 raakte ook de penis van klager aan. Beiden kregen een erectie. Het seksueel misbruik ging vanaf dat moment steeds verder. Klager werd gedwongen het geslachtsdeel van aangeklaagde 1 te likken en hem oraal te bevredigen. Klager weet nog dat hij daarna huilend naar bed ging.

Aangeklaagde 2

Op enig moment kwam klager in contact met aangeklaagde 2. Deze was onder meer surveillant. Hij stond bekend als zeer streng. Klager werd met een stok geslagen op de billen. Klager weet zich nog te herinneren dat zijn pleegouders hebben gezien dat klager bloed in de onderbroek had. Klager werd vervolgens gedoucht in de keuken onder toezien van aangeklaagde 2. Zijn billen werden verzorgd en hierbij uiteraard aangeraakt. Klager werd door aangeklaagde 2 regelmatig in het strafhokje gezet. Dit was een geluiddicht hokje, in klagers herinnering een soort isoleercel/ folterkamertje. Aangeklaagde 2 was heel sadistisch. Hij deed wasknijpers op klagers tepels, sloeg hem en deed zijn vinger in de anus van klager. Aangeklaagde 2 dwong klager "mannenmelk" te drinken. Hij doelde dan op het sperma van aangeklaagde. Klager werd zeven tot acht maal gedwongen aangeklaagde 2 oraal te bevredigen. Ook gebeurde het dat klager vastgebonden werd met de handen op de rug en dat aangeklaagde 2 hem dan anaal penetreerde.

Aangeklaagde 3

Aangeklaagde 3 was reserve surveillant. Klager weet ook nog dat hij door deze aangeklaagde in het strafkamertje is geplaatst. De deur ging dan op slot. Klager werd gedwongen zijn kleren uit te doen. Aangeklaagde 3 pakte hem vast met zijn grote handen, hij kneep hem. Het seksueel misbruik dat aangeklaagde 3 pleegde beschrijft klager als heel erg. Klager werd gedwongen de penis van aangeklaagde 3 te strelen, zijn penis te likken en zijn eikel te likken. Aangeklaagde 3 ging met vingers door de bilnaad van klager heen. Klager werd gedwongen aangeklaagde 3 oraal te bevredigen en moest sperma inslikken. Klager weet nog dat aangeklaagde een klein ijzeren brilletje had, een zogenaamd ziekenfondsbrilletje.

Aangeklaagde 4

Aangeklaagde 4 was verantwoordelijk voor de drukkerij. Hij zou klager de drukkerij laten zien. Aangeklaagde 4 nam klager mee naar zijn kantoor. Ook werd klager door aangeklaagde 4 meegenomen naar zijn slaapkamertje op zaal 6. Aldaar en in het kantoor moest klager hem oraal bevredigen. In de herinnering van klager was hij, op het moment dat aangeklaagde hem misbruikte, zestien jaar.

- 2.2. Als een rode draad door klagers leven loopt het feit dat hij diverse malen heeft geprobeerd over het seksueel misbruik te spreken, maar dat hij nooit werd geloofd. Klager weet onder andere nog dat hij heeft gesproken met overste [naam]. Omstreeks zijn zeventiende à achttiende levensjaar heeft hij de toenmalige overste bezocht. Klager heeft geprobeerd te vertellen wat hem door andere broeders werd aangedaan. In zijn herinnering heeft de overste niet geprobeerd klager te helpen. Ook weet klager dat hij in 1991 onder behandeling was bij een psycholoog van het RIAGG te [plaats]. In reactie op de vreselijke verhalen van klager zou de psycholoog hebben gezegd dat klager het maar op papier moest zetten, want met die fantasieën kon hij veel geld verdienen. In zijn herinnering is dit de eerste keer dat hij met iemand over het seksueel misbruik heeft gesproken. In verband met de vele anale verkrachtingen heeft klager letsel aan de sluitspier. Klager weet nog in 1989 bij een specialist in [naam]ziekenhuis te zijn geweest in verband met een verlamde sluitspier. Deze specialist heeft hem gevraagd of hij vroeger verkracht was. Klager had en heeft veel pijn aan de anus. Ook heeft hij zijn hele leven hoofdpijn gehad. Hij beschrijft verder een enorme geestelijke pijn. Klager was en is vaak in de war.

Klager is tweemaal getrouwd geweest en beschrijft zijn huwelijken als fiasco's. Klager beschrijft op seksueel gebied niet te kunnen voldoen aan de verwachtingen van een echtgenote. Hij kreeg vaak geen erectie en kon niet klaarkomen. Na een mislukt huwelijk heeft klager onderzocht of een relatie met een man hem misschien zou kunnen bevredigen. Dit was ook echter geen succes. Klagers emoties en zoektocht naar zijn ware seksuele geaardheid hebben hem veel bezig gehouden. Klager vraagt zich op dit moment af of hij niet ten gevolge van het seksueel misbruik asexueel is geworden. Naast bovengenoemde problemen beschrijft klager sinds 1975 te lijden aan slapeloosheid. Klager gebruikt slaapmedicatie en kalmeringsmedicatie en slaapt tot heden heel slecht in verband met herbelevingen en nachtmerries. Voorts beschrijft klager periodes van depressiviteit waarvoor klager, als gezegd, diverse malen onder behandeling is geweest.

- 2.3. Klager is op zoek naar erkenning. Daarnaast wenst hij te worden gecompenseerd voor de schade die hij ten gevolge van het seksueel misbruik heeft geleden.

3. De reactie

Aangeklaagden zijn is overleden en kunnen geen weerwoord geven.

Mr. J.L.R. Kenens heeft namens de overste in de reactie gesteld dat de Broedercongregatie het zeer betreurt als klager slachtoffer is geworden van seksueel misbruik op het internaat [naam]. De Broedercongregatie merkt dan ook op dat zij de kwestie serieus neemt en niet simpelweg de gestelde feiten wil ontkennen. Echter, de Broedercongregatie kan niet zonder meer aannemen dat de vermeende ontuchtige handelingen destijds zijn gepleegd door aangeklaagden 1 t/m 4. Hiervoor ontbreekt het (steun)bewijs, althans zijn daarvoor geen objectieve gegevens voorhanden.

Aangeklaagde 1

Volgens klager was aangeklaagde 1 hoofd van de linnenkamer. De Broedercongregatie betwist deze stelling van klager. Aangeklaagde 1 had een opleiding gevolgd in de fruit- en groenteteelt en was werkzaam als tuinier. Aangeklaagde 1 is derhalve nooit hoofd van de linnenkamer geweest.

Klager stelt dat aangeklaagde 1 een eigen kamertje had op de slaapzaal, naast de wasgelegenheid. De Broedercongregatie betwist ook deze stelling. Aangeklaagde 1 had een kamer elders.

Aangeklaagde 2

Volgens klager stond aangeklaagde 2 bekend als een strenge en sadistische man die jongens sloeg. Het tegendeel is echter waar. Aangeklaagde 2 stond bekend als een vrolijke man, prettig in de omgang. De Broedercongregatie herkent aangeklaagde 2 dan ook niet in de omschrijving van klager.

Ook de stelling van klager dat hij door aangeklaagde 2 regelmatig in een strafkamertje werd opgesloten, dat geluiddicht was, is onjuist. In de periode dat klager op [instelling] verbleef, waren al geruime tijd geen strafkamertjes of cachotten meer aanwezig, zodat klager hierin ook niet kan zijn opgesloten. In die periode bevond zich bovendien ook geen vergelijkbare ruimte op [instelling] die kon worden afgesloten.

Aangeklaagde 3

Klager stelt dat aangeklaagde 3 reserve surveillant was. Deze stelling van klager is onjuist. Aangeklaagde 3 was overste.

Klager kenschets aangeklaagde 3 als de drager van een klein ijzeren brilletje. De Broedercongregatie zou de omschrijving eerder willen duiden als een normale, voor die tijd, gangbare bril.

Aangeklaagde 4

Klager stelt dat hij in de periode 1949 t/m 1954 ontuchtig zou zijn bejegend door aangeklaagde 4. Aangeklaagde 4 is echter pas in 1958 op [instelling] aangekomen, zodat klager reeds om die reden niet ontuchtig bejegend kan zijn door aangeklaagde 4. Bovendien was aangeklaagde 4 niet verantwoordelijk voor de drukkerij maar was hij leidinggevende en leraar van de bakkerij van de school van [instelling].

Klager beweert voorts dat aangeklaagde 4 een slaapkamer had op de slaapzaal van de jongens (zaal 6). Deze stelling is onjuist, aangezien aangeklaagde 4 werkzaam was als leidinggevende in de bakkerij en niet als groepsleider/surveillant een functie had op de slaapzaal van de jongens.

Klager stelt dat hij met overste [naam] heeft gesproken over de vermeende ontuchtige handelingen. Daarvan is niets terug te vinden in de archieven. De Broedercongregatie acht het bovendien niet aannemelijk dat overste [naam] niet heeft geprobeerd klager te helpen. De Broedercongregatie houdt het voor mogelijk dat sprake moet zijn van persoonsverwisselingen.

De Broedercongregatie meent dat de door klager gestelde feiten niet, althans onvoldoende onderbouwd zijn. De Broedercongregatie kan derhalve helaas niet voldaan aan het verzoek van klager om hetgeen hem zou zijn aangedaan te erkennen. De door klager gepresenteerde feiten zijn daarvoor naar de mening van de Broedercongregatie niet toereikend. Desondanks benadrukt de Broedercongregatie de omschreven gebeurtenissen zeer verwerpelijk te vinden.

4. De beoordeling

- 4.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.
- 4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.
- 4.3. Gelet op de leerlingenkaart van klager gaat de Klachtencommissie er vanuit dat het gestelde misbruik in de periode van 18 mei 1951 tot 6 mei 1954 moet hebben plaatsgevonden.
Er zijn dan ook ongeveer 60 jaren verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagden 1 t/m 4 verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het tijdsverloop en het overlijden van de aangeklaagden zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken.

- 4.4. Wat betreft aangeklaagden 1 en 4 komt de Klachtencommissie tot het oordeel dat voor de feiten die klager ten aanzien van deze aangeklaagden heeft gesteld onvoldoende bewijs is gevonden, zodat geadviseerd moet worden de klacht tegen deze aangeklaagden niet gegrond te verklaren. Dat betekent niet dat de Klachtencommissie klager niet gelooft. Echter bij deze beoordeling is voor de Klachtencommissie uitgangspunt dat zij niet uitsluitend kan afgaan op de verklaring van klager. Het is een elementair rechtsbeginsel dat iemand niet wordt veroordeeld op grond van één enkele verklaring. Dit elementaire rechtsbeginsel moet ook in deze procedure in acht worden genomen.
- De Klachtencommissie stelt vast dat in de thans voorliggende zaak onvoldoende feiten of omstandigheden aan het licht zijn gekomen die de verklaring van klager ten aanzien van deze aangeklaagden ondersteunen.

Door mr. Geraads is verzocht onafhankelijk archiefonderzoek te laten doen. De Klachtencommissie ziet hiertoe geen reden nu het niet aannemelijk is dat na het archiefonderzoek door de Commissie Deetman een nader archiefonderzoek steunbewijs zal opleveren op grond waarvan tot een gegrondverklaring kan worden geadviseerd.

Mocht er in de toekomst alsnog steunbewijs voorhanden komen dan voorziet de Procedure in de mogelijkheid om herziening te verzoeken van dit advies.

- 4.5. Wat betreft aangeklaagden 2 en 3 is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat klager seksueel is misbruikt door deze aangeklaagden, zoals door klager in zijn klaagschrift is beschreven.
- De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft beschreven in zijn klachtschrift en tijdens de zitting van de Klachtencommissie heeft verteld, een en ander mede gelet op klagers verhaal bij de Commissie Deetman en de correspondentie met dominee [naam] blijkens welke klager al in het begin van de jaren negentig over het seksueel misbruik heeft gesproken. Daarbij heeft klager kennelijk wel namen genoemd, maar [dominee] kan die niet meer reproduceren omdat hij de archieven heeft vernietigd.
- 4.6. Wat betreft aangeklaagde 2 heeft de Klachtencommissie voorts kennisgenomen van de formulieren “Toestemming gebruik melding als steunbewijs” in de zaken met zaaknummers 2011-T581 en 2012-T894 waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde 2 wordt geklaagd en het formulier “Toestemming gebruik melding als steunbewijs” in de zaak met zaaknummer 2012-T778 waarin in ieder geval over grensoverschrijdend gedrag – het aanwezig zijn bij het maken van naaktfoto’s van klager door een derde – van aangeklaagde 2 wordt geklaagd.
- Een en ander in onderling verband en samenhang gezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 2.

De Broedercongregatie heeft aangevoerd dat men aangeklaagde 2 niet herkent in de omschrijving van klager.

De Klachtencommissie is van oordeel dat dat echter aan de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 2 niet af doet. De Klachtencommissie acht het goed mogelijk dat een broeder door de één wordt beschreven als een vrolijke broeder en prettig in de omgang en door een ander als zeer streng en sadistisch. Het hangt er van af wat men zelf met een broeder heeft meegemaakt.

De Broedercongregatie heeft voorts aangevoerd dat de stelling van klager dat hij door aangeklaagde 2 regelmatig in een strafkamertje werd opgesloten, dat geluiddicht was, onjuist is. In de periode dat klager op [instelling] verbleef, waren al geruime tijd geen strafkamertjes of cachotten meer aanwezig, zodat klager hierin ook niet kan zijn opgesloten.

De Klachtencommissie stelt vast dat de verklaring van klager op dit punt wordt bevestigd door de verklaring van [naam] die schrijft dat hij de drie cellen alle aan de binnenkant heeft gezien. Naar het oordeel van de Klachtencommissie kan het heel wel gaan om ruimten waarin kinderen werden afgezonderd en waarbij benamingen als “cel”, “strafhok” of “cachot” misschien niet juist doch heel begrijpelijk zijn.

- 4.7. Wat betreft aangeklaagde 3 heeft de Klachtencommissie voorts kennisgenomen van het formulier “Toestemming gebruik melding als steunbewijs” in de zaak met zaaknummer 2012-T778 waarin eveneens over seksueel misbruik door aangeklaagde 3 wordt geklaagd en waarin de klager in die zaak aangeeft dat hij in 1962 door de recherche is gehoord over diverse gedragingen van aangeklaagde. Een en ander in onderling verband en samenhang bezien ondersteunt naar het oordeel van de Klachtencommissie voldoende de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 3.

De Broedercongregatie heeft aangevoerd dat men aangeklaagde 3 niet herkent in de omschrijving van klager, nu klager stelt dat aangeklaagde 3 reserve surveillant was en een klein ijzeren brilletje droeg, een zogenaamd ziekenfondsbrilletje. Aangeklaagde was overste en de Broedercongregatie zou zijn bril willen omschrijven als een normale, voor die tijd, gangbare bril.

De Klachtencommissie is van oordeel dat zulks echter aan de aannemelijkheid van het seksueel misbruik van klager door aangeklaagde 3 niet af doet. Zoals eerder is overwogen moet de Klachtencommissie er vanuit gaan dat het gestelde misbruik in de periode van 18 mei 1951 tot 6 mei 1954 zou hebben plaatsgevonden.

De Klachtencommissie stelt vast dat volgens de Broedercongregatie aangeklaagde 3 van [datum] tot [datum] op [instelling] verbleef, waarvan vanaf [jaar] als overste. Het misbruik vond derhalve plaats vóór de periode dat aangeklaagde 3 overste was op [instelling]. Welke functie aangeklaagde 3 voor [jaar] en dus ten tijde van het misbruik op [instelling] vervulde blijkt niet uit de stukken.

De Klachtencommissie stelt voorts vast dat zich bij de stukken enkel een foto van aangeklaagde 3 bevindt uit 1958. Het is dan ook goed mogelijk dat aangeklaagde 3 in de periode van het misbruik een soort ziekenfondsbrilletje droeg, althans een bril die klager daaraan doet denken.

- 4.8. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagden 2 en 3 door misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest.
- 4.9. Gelet op het feit dat aangeklaagden 2 en 3 niet meer in leven zijn, kunnen tegen hen geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan.
- 4.10. Over het verzoek van klager om financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager zal klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dienen te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de overste van de Broedercongregatie OLV van Zeven Smarten de klacht:

- ten aanzien van aangeklaagden 1 en 4 niet gegrond te verklaren;
- ten aanzien van aangeklaagden 2 en 3 gegrond te verklaren en zich in te spannen te doen wat in zijn macht ligt om het leed van klager te verzachten.

Dit advies is vastgesteld op 7 juni 2013 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, mr. F.A.A. Duynstee en mr. P.R.M. van der Ven pr, leden, bijgestaan door M.H.J. Materman, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klaagster en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klaagster verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klaagster schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.